

УДК 330.322:658

Вікторія Валеріївна БОЙКО

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, Національний транспортний університет, Україна, e-mail: tori704@bigmir.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3312-5948>

Анастасія Сергіївна КУИМОВА

аспірант кафедри економіки, Національний транспортний університет, Україна, e-mail: kuimovan@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4308-9629>

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА СТІЙКІСТЬ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бойко, В. В., Куимова, А. С. *Фактори впливу на стійкість автотранспортних підприємств*. Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць / За ред. : М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2019. № 1 (69). С. 9–18.

Анотація. У статті на основі узагальнення теорії і практики стійкого розвитку систематизовано і класифіковано сукупність факторів стійкості автотранспортного підприємства. Обґрунтована необхідність врахування стадій життєвого циклу підприємства при формуванні політики його стійкого розвитку. Предмет дослідження – стійкість автотранспортних підприємств. Мета статті – на основі аналізу сучасних теоретичних підходів і практичного досвіду забезпечення економічної стійкості вітчизняних автотранспортних підприємств обґрунтувати основні фактори впливу на стійкість підприємства та представити їх класифікацію. Методи дослідження – загальнонаукові. Проаналізувавши стан автотранспортних підприємств та їх розвиток, можна дійти висновку, що вони залежать від множини факторів, які впливають на зміну стійкості. Ефективне управління діяльністю передбачає прогнозування цих факторів і своєчасне реагування на їх дію. Таким чином, в умовах невизначеності важливим завданням для підприємства стає визначення та аналіз факторів, які впливають на параметри діяльності з метою забезпечення тривалого і максимально ефективного його функціонування. Від ступеня складності внутрішнього і зовнішнього середовища залежать кількість і варіативність факторів, на які підприємство повинно реагувати. В дослідженні обґрунтовано поняття «фактор», яке розглядається як умова і причина забезпечення досягнення певного рівня стійкості підприємства. Стійкість підприємства залежить від сукупності факторів на різних стадіях його життєвого циклу: створення, зростання, стабілізації, скорочення. Забезпечення ефективного функціонування на кожній стадії передбачає підтримку рівноваги із зовнішнім середовищем, тобто адаптацію до зовнішніх змін. Зазначено, що різні фактори відіграють різну роль і мають різне значення для забезпечення стійкості підприємства. Для виявлення ролі окремих факторів запропоновано згрупувати їх за певними ознаками: за місцем виникнення (зовнішні та внутрішні), за способом впливу (прямі та непрямі), за тривалістю впливу (постійні та тимчасові), за ступенем впливу (суттєві, несуттєві), за спрямованістю впливу (стабілізаційні, дестабілізаційні), за рівнем впливу (регіональні, національні, міжнародні), за сферами прояву (економічні, соціальні та екологічні).

Ключові слова: стійкість підприємства; фактори стійкості; життєвий цикл підприємства.

Виктория Валерьевна БОЙКО

кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики, Национальный транспортный университет, Украина, e-mail: tori704@bigmir.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3312-5948>

Анастасия Сергеевна КУИМОВА

аспирант кафедры экономики, Национальный транспортный университет, Украина, e-mail: kuimovan@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4308-9629>

ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА УСТОЙЧИВОСТЬ АВТОТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Бойко, В. В., Куимова, А. С. *Факторы влияния на устойчивость автотранспортных предприятий*. Вестник социально-экономических исследований : сб. науч. трудов / Под ред. : М. И. Зверькова (глав. ред.) и др. Одесса : Одесский национальный экономический университет. 2019. № 1 (69). С. 9–18.

Аннотация. В статье на основе обобщения теории и практики устойчивого развития систематизирована и классифицирована совокупность факторов устойчивости автотранспортного предприятия. Обоснована необходимость учета стадий жизненного цикла предприятия при формировании политики его устойчивого

развития. Предмет исследования – устойчивость автотранспортных предприятий. Цель статьи – на основе анализа современных теоретических подходов и опыта обеспечения экономической устойчивости отечественных автотранспортных предприятий обосновать основные факторы влияния на устойчивость предприятия и представить их классификацию. Методы исследования – общенаучные. Проанализировав состояние автотранспортных предприятий и их развитие, можно сделать вывод, что они зависят от множества факторов, влияющих на изменение устойчивости. Эффективное управление деятельностью предполагает прогнозирование этих факторов и своевременное реагирование на их действие. Таким образом, в условиях неопределенности важной задачей для предприятия становится определение и анализ факторов, влияющих на параметры деятельности с целью обеспечения длительного и максимально эффективного его функционирования. От степени сложности внутренней и внешней среды зависят количество и вариативность факторов, на которые предприятие должно реагировать. В исследовании обосновано понятие «фактор», которое рассматривается как условие и причина обеспечения достижения определенного уровня устойчивости предприятия. Устойчивость предприятия зависит от совокупности факторов на разных стадиях его жизненного цикла: создания, роста, стабилизации, сокращения. Обеспечение эффективного функционирования на каждой стадии предусматривает поддержание равновесия с внешней средой, то есть адаптацию к внешним изменениям. Отмечено, что различные факторы играют разную роль и имеют разное значение для обеспечения устойчивости предприятия. Для выявления роли отдельных факторов предложено сгруппировать их по определенным признакам: по месту возникновения (внешние и внутренние), по способу воздействия (прямые и косвенные), по продолжительности действия (постоянные и временные), по степени воздействия (существенные, несущественные), по направленности воздействия (стабилизационные, дестабилизирующие), по уровню воздействия (региональные, национальные, международные), по сферам проявления (экономические, социальные и экологические).

Ключевые слова: устойчивость предприятия; факторы устойчивости; жизненный цикл предприятия.

Viktoriya BOIKO

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Economics, National Transport University, Kyiv, Ukraine, e-mail: tori704@bigmir.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3312-5948>

Anastasiya KUIMOVA

Postgraduate Student, Department of Economics, National Transport University, Kyiv, Ukraine, e-mail: kuimovan@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4308-9629>

FACTORS OF INFLUENCE ON THE MOTOR TRANSPORT ENTERPRISES SUSTAINABILITY

Boiko, V., Kuimova, A. (2019). *Factors of influence on the motor transport enterprises sustainability*. Ed.: M. Zvieriakov (ed.-in-ch.) and others [Faktory vplyvu na stiikest avtotransportnykh pidpriemstv; za red.: M. I. Zvieriakova (gol. red.) ta in.], Socio-economic research bulletin; Visnik social'no-ekonomichnih doslidzen' (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, No. 1 (69), pp. 9–18.

Abstract. *On the basis of sustainable development theory and practice generalization, the combination of sustainability factors of motor transport enterprise is systemized and classified in the article. The necessity of taking into account of enterprise's life cycle stages in shaping of its sustainable development policy is substantiated. The subject of research is the motor transport enterprises sustainability. The purpose of article is to substantiate the main factors influencing of enterprise sustainability and to present their classification based on analysis of modern theoretical approaches and practical experience of providing an economic sustainability for domestic motor transport enterprises. The research methods are generally scientific. After analyzing the state of motor transport enterprises and their development we can conclude that they depend on many factors that affect on sustainability change. Effective management of activity involves the forecasting of these factors and timely response to their action. Thus, in uncertainty conditions, an important task for enterprise becomes the factors identification and analysis, which influence on an activity parameters in order to ensure its long and maximum effective functioning. The factors number and variability, to which an enterprise must respond, depends on the complexity degree of internal and external environment. The concept of «factor», which is considered as a condition and reason for achieving a certain level of enterprise sustainability, is justified in this research. An enterprise's sustainability depends on the factors combination at different stages of its life cycle: creation, growth, stabilization, reduction. An effective functioning ensuring at each stage involves a balance maintaining with an external environment, i.e. adaptation to external changes. It is noted that various factors play different roles and have different meanings for enterprise's sustainability ensuring. For individual factors role identifying, it was proposed to group them according to certain characteristics: by place of origin (external and internal), by method of influence (direct and indirect), by duration of action (permanent and temporary), by degree of influence (significant, insignificant), by directionality*

impact (stabilization, destabilizing), by level of influence (regional, national, international), by spheres of manifestation (economic, social and environmental).

Keywords: enterprise's sustainability; sustainability factors; enterprise life cycle.

JEL classification: A100; O180

DOI: [https://doi.org/10.33987/vsed.1\(69\).2019.9-18](https://doi.org/10.33987/vsed.1(69).2019.9-18)

Постановка проблеми у загальному вигляді. Успішне функціонування автотранспортних підприємств у складних умовах ринкової економіки, якій властиві невизначеність, жорстка конкуренція й ризики втрат, забезпечується стійкістю стану суб'єктів господарювання та високим статусом на ринку транспортних послуг. У цьому зв'язку адаптованість до будь-яких змін є суттєвою перевагою автотранспортних підприємств у боротьбі з конкурентами. Стійкість автотранспортного підприємства (АТП) розглядається як його здатність, виконуючи певний обсяг транспортної роботи, зберігати свої економічні, соціальні та екологічні параметри діяльності в заданих межах впродовж певного часу, адаптуючись до змін факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Стан автотранспортних підприємств та їх розвиток залежать від множини факторів, які впливають на зміну стійкості. Ефективне управління діяльністю передбачає прогнозування цих факторів і своєчасне реагування на їх дії. Отже, в умовах невизначеності важливим завданням для підприємства стає визначення та аналіз факторів, які впливають на параметри діяльності з метою забезпечення тривалого і максимально ефективного його функціонування.

Кожному підприємству притаманні специфічні умови функціонування і фактори, які здійснюють вплив на його розвиток. Від ступеня складності внутрішнього і зовнішнього середовища залежать кількість і варіативність факторів, на які підприємство повинно реагувати. Викладене обумовлює актуальність подальших досліджень у теоретичному і практичному плані факторів, які забезпечують стійкість вітчизняних автотранспортних підприємств.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. У наукових працях українських та зарубіжних вчених значна увага приділяється проблемі виявлення факторів забезпечення стійкості підприємства в цілому та окремим її аспектам [1; 2; 3; 4; 5; 6]. Цю проблему досліджували такі науковці, як: С. Н. Анохін, М. Н. Баканов, О. Балацький, В. З. Бугай, А. І. Бурда, О. В. Василенко, О. О. Дегтярьов, О. Н. Зайцев, Н. Е. Мансуров, Л. Г. Мельник, Л. Н. Храмов, М. В. Беллендир, А. В. Луссе та ін. В економічній літературі фактори стійкості групуються за різними ознаками. Проте принципи групування факторів мають певні недоліки: вони або не охоплюють усіх факторів, або допускають їх повторюваність у різних групах, що також не є доцільним, оскільки призводить до додаткових труднощів у плануванні, аналізі та обліку. Аналізуючи опубліковані праці науковців, можна зробити висновок, що функціонування вітчизняних автотранспортних підприємств на засадах стійкості потребує теоретичного обґрунтування виявлення, оцінки та прогнозування факторів впливу на їх стійкий розвиток. Це обумовлюється відсутністю єдиного підходу до обґрунтованої класифікації факторів, які забезпечують стійкість підприємства, зміною ролі та значення окремих факторів у процесі розвитку ринкових відносин.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Розробці різних аспектів цієї проблеми присвячено багато наукових праць, але й сьогодні відсутній єдиний підхід щодо обґрунтованої класифікації факторів, які забезпечують стійкість автотранспортного підприємства.

Постановка завдання. Головними завданнями дослідження є поглиблення теоретичних положень щодо ролі факторів у формуванні та зміні рівня стійкості підприємства, обґрунтування класифікації факторів, які здійснюють вплив на стійкість автотранспортних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. На діяльність підприємств впливають численні та різноманітні фактори, які є умовами, причинами будь-яких процесів, що відбуваються на підприємстві. В дослідженні поняття «фактор» можна розглядати як умову забезпечення досягнення певного рівня стійкості підприємства, що є характерним для перспективного аналізу, коли в процесі аналітичних процедур визначають ті фактори, які здійснюють найбільш суттєвий вплив на стійкий розвиток підприємства. Також поняття «фактор» можна розглядати як причину того, що досягнуто певного рівня стійкості підприємства.

Стійкість підприємства залежить від сукупності факторів на різних стадіях його життєвого циклу, які характеризуються змінами економічної політики підприємства відповідно до поставлених цілей його діяльності. Забезпечення ефективного функціонування на кожній стадії передбачає підтримку рівноваги із зовнішнім середовищем, тобто адаптацію до зовнішніх змін. На стадії створення управлінські дії на підприємстві спрямовані на забезпечення виживання, створення стійких конкурентних переваг для довгострокового розвитку, і стійкість є результатом сформованого або придбаного (при купівлі одного підприємства іншим) запасу ресурсів. З виходом на ринок транспортних послуг підприємство переходить до другої стадії – «зростання» і як система виходить із стану рівноваги. Головною метою управління є підтримка і розвиток стійкої конкурентної переваги з урахуванням впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на елементи стратегії розвитку. На стадії життєвого циклу «стабілізація» завданнями управління є підтримка сформованого рівня стійкості, вибір методів попередження негативного впливу факторів на її рівень, аналіз варіантів подальшого розвитку підприємства. Стадія життєвого циклу «скорочення» передбачає пошук шляхів уникнення банкрутства, подальшого довгострокового розвитку підприємства (перехід на новий цикл розвитку). На стадіях життєвого циклу увага повинна приділятися виявленню та оцінці тих факторів, які найбільш суттєво впливають на відхилення показників і результатів діяльності підприємства від нормативних чи планових значень.

Варто зазначити, що різні фактори відіграють різну роль і мають різне значення для підвищення стійкості підприємства. Для виявлення ролі окремих факторів необхідно згрупувати їх за певними ознаками. Фактори впливу на стійкість автотранспортного підприємства можна класифікувати за наступними ознаками: за місцем виникнення, за способом впливу, за тривалістю впливу, за ступенем впливу, за спрямованістю впливу, за рівнем впливу, за сферами прояву (рис. 1).

Традиційною є класифікація факторів стійкості за місцем виникнення на внутрішні та зовнішні [7; 8; 9; 10; 11; 12]. Внутрішні фактори діють у внутрішньому середовищі підприємства, відображають вплив дії внутрішніх процесів на формування стійкості підприємства, їх, зазвичай, можна контролювати в інтересах підвищення ефективності діяльності. Зовнішні фактори впливають на управлінські дії, але не контролюються підприємством.

Внутрішні фактори можна виокремити за функціональними підсистемами автотранспортного підприємства: техніко-технологічною, фінансовою, маркетинговою, організаційною, кадровою.

Техніко-технологічні фактори характеризують стан, структуру та використання матеріальних ресурсів підприємства, до яких належать засоби і предмети праці, що призначені для застосування в технологічному процесі надання послуг (прогресивність засобів і методів виробництва, тривалість виробничого циклу, обсяг транспортної роботи, рівень виробничих запасів, оборотність засобів, рівень експлуатаційних витрат тощо). Основні фактори, які сприяють техніко-технологічній складовій стійкості підприємства включають [10]:

– аналіз технологій виробництва продукції, внутрішніх резервів їх модернізації та покращення, а також інформації про особливості технологічних процесів на аналогічних підприємствах;

- бюджетування технологічного розвитку компанії, удосконалення власних технологій і основних засобів або придбання патентів і необхідного обладнання на ринку;
- розробку загального плану технологічного розвитку компанії.

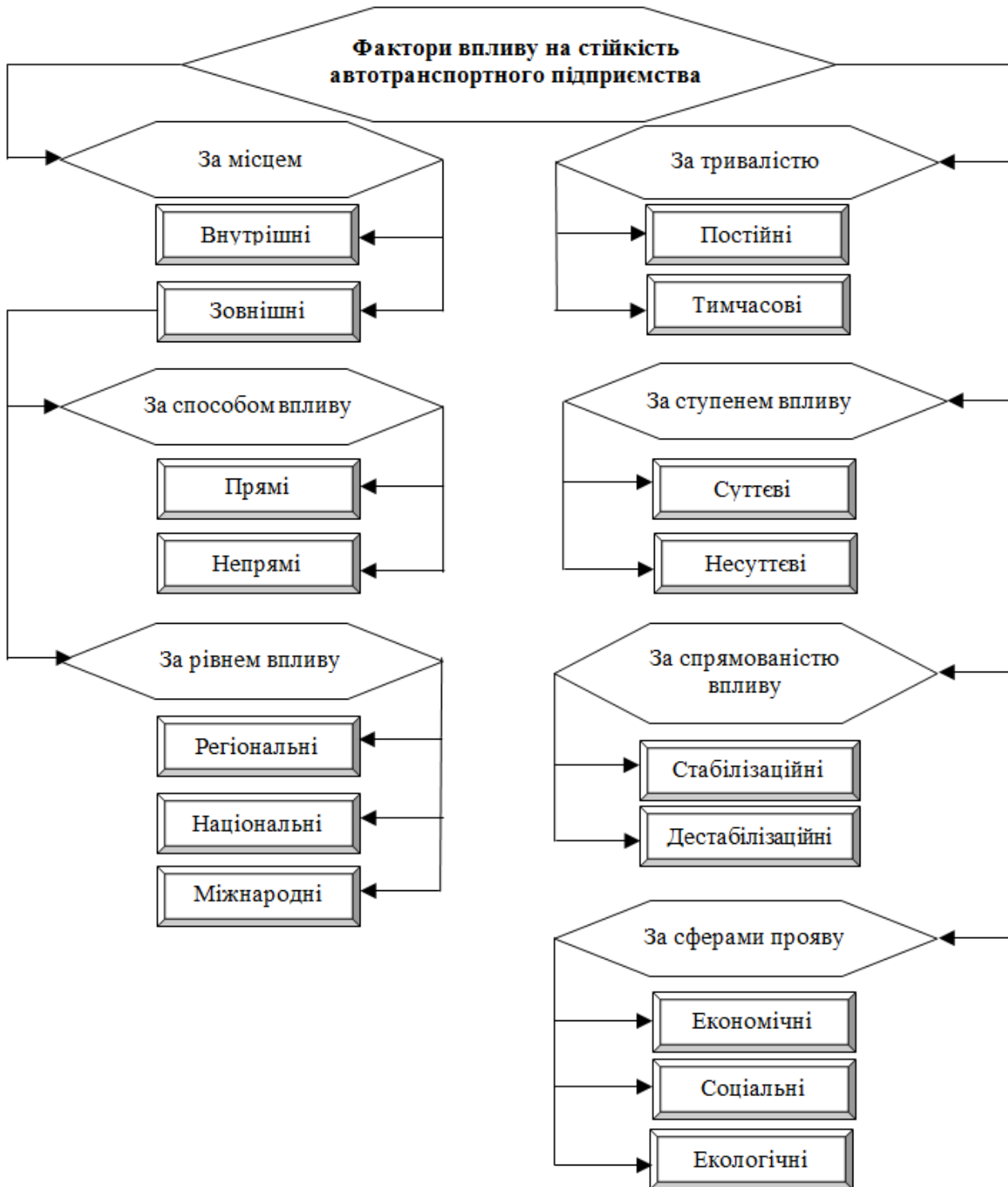

Рис. 1. Класифікація факторів впливу на стійкість автотранспортного підприємства (розроблено авторами)

Фінансові фактори визначають стан фінансових ресурсів, за якого підприємство, використовуючи їх, здатне забезпечити не тільки безперервний транспортний процес, але й збільшення обсягів транспортної роботи (платоспроможність, ліквідність, рентабельність,

інвестиційна привабливість). Фактори, які сприяють фінансовій складовій стійкості підприємства включають [8; 10]:

- аналіз поточного рівня фінансової складової забезпечення стійкості (підтримка на нормативному рівні платоспроможності, фінансової незалежності, управління складом і структурою активів, управління складом і структурою фінансових ресурсів, стан компанії на ринку цінних паперів тощо);
- оцінка ефективності заходів щодо попередження можливої шкоди від негативних впливів на фінансову складову стійкості;
- планування комплексу заходів щодо забезпечення фінансової складової економічної стійкості та розробка рекомендацій щодо реалізації цих заходів;
- наявність фінансування в бюджеті компанії щодо реалізації запропонованого комплексу заходів.

Маркетингові фактори визначають маркетингову стратегію і політику підприємства (конкурентоспроможність транспортних послуг, диверсифікація послуг, конкурентні переваги).

Фактори, які сприяють маркетинговій складовій стійкості підприємства характеризують можливості підприємства створювати і використовувати конкурентні переваги, певні маркетингові стратегії.

Організаційні фактори характеризують специфіку підприємства, організацію його діяльності, спрямовану на стійкий розвиток (розмір підприємства, організаційна структура управління, характер виробничого, інвестиційного та фінансового менеджменту, адаптивність).

Фактори, які сприяють організаційній складовій стійкості підприємства, включають [10]:

- розробку ефективного планування і управління активами;
- планування діяльності підрозділів компанії;
- застосування ефективної ринкової стратегії;
- використання ефективної цінової та кадрової політики;
- налагоджування ділових відносин з місцевими органами влади на території присутності компанії;
- недопущення або мінімізація наслідків форс-мажорних обставин, які залежать від компанії (страйк персоналу, припинення довготермінових зв'язків з постачальниками та споживачами тощо).

Фактори, пов'язані з розвитком кадрового потенціалу характеризують формування і використання різних категорій персоналу, від складу і кваліфікації яких залежить стійкість і розвиток підприємства. Формування цих факторів пов'язано з [10]:

- аналізом причин недостатньої ефективності діяльності всіх категорій персоналу (кваліфікація і професіоналізм працівників, їх небажання або нездатність забезпечувати максимальну корисність компанії, достатність коштів для оплати праці, нераціональність їх витрачання тощо);
- рівнем управління персоналом компанії;
- спрямованістю на збереження і розвиток інтелектуального потенціалу.

До факторів зовнішнього середовища належать: макроекономічні, політичні та правові, соціально-культурні, науково-технічні, природні, ринкові та міжнародні [7; 8; 9; 10; 11; 12].

Макроекономічні фактори – темпи росту економіки, рівень інфляції, складність отримання позик, рівень реальних доходів населення тощо. Для підприємств транспорту ці фактори є суттєвими, оскільки вони безпосередньо впливають на динаміку обсягів перевезень пасажирів і вантажів.

Політичні та правові фактори – стійкість політичної ситуації, структура державного управління, наявність та зміни законодавчих актів. Ці фактори впливають на рівень інвестиційної активності підприємств транспорту, наявність бюрократичних бар'єрів у господарській діяльності.

Соціально-культурні фактори – існуючі традиції, цінності, норми поведінки, взаємовідносини в суспільстві.

Науково-технічні фактори – наукові винаходи, досягнення конструкторів і дизайнерів. У перевізників під діями цих факторів з'являється можливість використовувати більш досконалі транспортні засоби, більш ефективні технології перевезень.

Природні фактори – стан природного середовища, вплив транспорту на екологію, відношення суспільства до діяльності, яка спричиняє забруднення навколишнього середовища. Ці фактори впливають на транспортні підприємства, їх зацікавленість у використанні нових джерел сировини, більш досконалих транспортних засобів.

Ринкові фактори характеризують рівень конкуренції, платоспроможний попит, умови постачання ресурсів тощо.

Міжнародні фактори характеризують ціни на сировину на світовому ринку, умови міжнародного кредитування тощо.

Зазначені зовнішні фактори мають вплив на всі аспекти діяльності підприємства, а отже і на його стійкість.

За способом впливу зовнішні фактори поділяються на фактори прямої та непрямой дії [10; 11; 12]. Якщо передбачається наявність безпосереднього причинно-наслідкового зв'язку між факторами впливу на стан підприємства та потенційними наслідками реалізації, то це зовнішні фактори прямої дії. До сфери прямого впливу відносять взаємовідносини з постачальниками, споживачами та конкурентами. Непрямі фактори – наявність безпосереднього причинно-наслідкового зв'язку не є очевидною. До сфери непрямой впливу відносять економічну і політичну стабільність, науково-технічний прогрес, стан світового ринку, соціально-культурні фактори, тощо.

Автотранспортні підприємства взаємодіють з різними постачальниками: транспортних засобів, запасних частин, деталей, паливно-мастильних матеріалів; персоналу; капіталу (банками); інформації. Постачальники різними способами впливають на управлінські рішення, оскільки від їх дій залежить якість, ціна і надійність транспортної послуги. Транспортне підприємство може обирати постачальників і впливати на умови поставок.

Споживачами автотранспортних послуг є підприємства різних видів діяльності, державні установи та індивідуальні споживачі. Транспортне підприємство має змогу впливати на споживачів до надання послуги, в процесі обслуговування і після надання послуги. Можливість впливу на споживача залежить від типу ринку, на якому працює транспортна компанія.

Конкурентами АТП є всі ті, хто пропонує на ринку альтернативні можливості задоволення тієї ж потреби, тобто інші АТП і підприємці, підприємства інших видів транспорту, власники вантажу, які використовують власний автомобільний транспорт. У перевізника є непрямі можливості впливати на конкурентів. Стратегія поведінки перевізника на ринку, позиціонування його послуги, орієнтація на певний ринковий сегмент, рівень цін, рекламна діяльність – все це береться до уваги конкурентами при прийнятті власних рішень щодо поведінки на ринку.

У деяких джерелах до факторів непрямой дії відносять також взаємовідносини з посередниками, контактними аудиторіями [12]. В якості посередників можуть виступати транспортно-експедиційні компанії та фірми, які надають інформацію про знаходження вантажу і автотранспортних засобів; маркетингові посередники в реалізації транспортної послуги, які надають консалтингові, інформаційні, рекламні послуги; фінансові посередники, які забезпечують рух фінансових потоків (банки, кредитні та страхові організації). Контактними аудиторіями є всі ті, хто можуть вплинути на результати діяльності підприємства: засоби масової інформації, які формують у суспільстві певне уявлення про підприємство і його діяльність; державні установи, громадські організації.

Зовнішні фактори за рівнем впливу (розміром території, на яку вони розповсюджуються) можуть бути регіональними (охоплюють певні території, географічні

зони з чітким контуром), національними (діють в усіх галузях національної економіки: фіскальна та кредитна політика, інфляційні процеси, змінення курсу валют), міжнародні (виходять за межі окремої країни: зростання цін на сировину, світова економічна криза).

За тривалістю впливу на стійкість підприємства розрізняють фактори постійного впливу, який супроводжує підприємство протягом всього періоду його життєвого циклу, і тимчасового впливу, що діють у певні короткострокові періоди.

За спрямованістю фактори поділяються на стабілізаційні (позитивний вплив на стійкість підприємства) і дестабілізаційні (негативний вплив на рівень стійкості).

Залежно від ступеня впливу на стійкість розрізняють групи факторів, які здійснюють суттєвий вплив (потребують детального вивчення та оцінки), і несуттєвий вплив (необхідність аналізу таких факторів мінімальна).

За сферами прояву відповідно до трьох підсистем стійкості підприємства, які виділяються в межах концепції стійкого розвитку, розрізняють економічні, соціальні та екологічні фактори впливу. Дослідження цих факторів пов'язано із регулюванням складових стійкості підприємства:

- економічна стійкість, яка включає фінансову (здатність не мати прострочених платежів за своїми зобов'язаннями); техніко-технологічну (здатність ефективно використовувати технічні, матеріальні ресурси, впроваджувати нову техніку і технології); ринкову (забезпечення конкурентоспроможності підприємства); організаційну (здатність до ефективної організації виробництва, праці та управління);
- соціальна стійкість (забезпечення дотримання соціальних норм на підприємстві, матеріальний добробут працівників, розвиненість соціальної інфраструктури, кадрове забезпечення, умови праці);
- екологічна стійкість (здатність мінімізувати шкідливий вплив на довкілля).

На основі наведеної класифікації факторів в умовах конкретного автотранспортного підприємства можна чітко уявляти та аналізувати їх вплив на ступінь стійкості суб'єкта господарювання.

Висновки і перспективи подальших розробок. В умовах невизначеності автотранспортні підприємства повинні забезпечити стійкість для збереження переваг у конкурентній боротьбі. Проведене дослідження та аналіз існуючих підходів дозволили представити класифікацію факторів впливу на стійкість підприємства, яка дозволяє найкращим способом визначити напрямок діяльності суб'єкта господарювання щодо усунення тих із них, які негативно впливають на стійкість, і виявити ті, що сприяють стабілізації стану.

Стійкість підприємства повинна забезпечуватися на основі обліку впливу факторів зовнішнього середовища і змін в діяльності підприємства з метою підвищення ефективності функціонування і безперервного розвитку. У своїй діяльності автотранспортні підприємства повинні враховувати сучасну концепцію стійкого розвитку, за якою діяльність підприємства спрямовується на забезпечення економічного розвитку, врахування потреб суспільства та охорону навколишнього середовища. Отже, оцінка стійкості автотранспортних підприємств повинна передбачати аналіз стабілізаційних і дестабілізаційних факторів економічної, соціальної та екологічної складових стійкості підприємств.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на обґрунтування системи показників, які характеризують фактори стійкості та оцінюють стан підприємства.

Література

1. Бурда А. І. *Методичні підходи до оцінювання впливу складників тріади потенціалу на сталий розвиток підприємства*. Науковий вісник НЛТУ України. Львів : РВВ НЛТУ України. 2009. Вип. 19.12. С. 141–153.
2. Головач Т. В. *Ризик та економічна стійкість підприємницьких структур*. Вісник Хмельницького національного університету. Серія : Економічні науки. 2014. № 2. Т. 2. С. 38–40.

3. *Економічна енциклопедія* : у 3 т. / За ред. С. В. Мочерного. Київ : Академія, 2000. Т. 3. 864 с.
4. Іванов В. Л. *Управління економічною стійкістю промислових підприємств (на прикладі підприємств машинобудівного комплексу)* : монографія. Луганськ : Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, 2005. 268 с.
5. Козик В. В., Паньків В. Ю., Гришко В. А. *Сутність, види та чинники формування економічної стійкості підприємства*. Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. 4. Економіка, планування та управління в галузях. 2013. Вип. 23 (12). С. 219–226.
6. Козловський С. В. *Управління сучасними економічними системами, їх розвитком і стійкістю* : монографія. Вінниця : Меркьюрі-Поділля, 2010. 423 с.
7. Аксенов П. В. *Обеспечение устойчивого развития промышленного предприятия на основе стратегических конкурентных преимуществ* : дис. ... кандидата экон. наук : спец. 08.00.05. Москва, 2016. 214 с.
8. Гродинская А. Н. *Разработка экономико-организационного механизма устойчивого развития предпринимательских структур* : дис. ... кандидата экон. наук : спец. 08.00.05. Санкт-Петербург, 2016. 158 с.
9. Зингер О. А., Ильясова А. В. *Факторы, влияющие на устойчивое развитие промышленных предприятий*. Современные проблемы науки и образования. 2015. № 1. Ч. 1. URL: <http://science-education.ru/ru/article/view?id=18044> (дата обращения: 22.01.2019).
10. Карг А. М. *Риск-менеджмент в системе обеспечения экономической устойчивости компаний* : дис. ... кандидата экон. наук : 08.00.05. Москва, 2014. 165 с.
11. Смолякова О. М. *Теоретичне та методичне забезпечення оцінювання економічної стійкості підприємства* : дис. ... кандидата экон. наук : 08.00.04. Харків, 2016. 219 с.
12. *Экономика автомобильного транспорта* : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / А. Г. Будрин, Е. В. Будрина, М. Г. Григорян и др.; под ред. Г. А. Кононовой. Москва : Академия, 2005. 320 с.

References

1. Burda, A. I. (2009). *Methodical approaches to influence estimation of the potential triad components at enterprise sustainable development* [Metodychni pidkhody do otsinuvannia vplyvu skladnykiv triady potentsialu na stal'yi rozvytok pidpryemstva], *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, Vyp. 19.12, s. 141–153 [in Ukrainian]
2. Golovach, T. V. (2014). *Risk and economic sustainability of entrepreneurial structures* [Ryzkyk ta ekonomichna stiikist pidpryemnytskykh struktur], *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, Serii: Ekonomichni nauky, No. 2, T. 2, s. 38–40 [in Ukrainian]
3. *Economical encyclopedia*: in 3 vol. (2000). Ed. by S. V. Mocherniy [Ekonomichna encyklopediia: u 3 tomakh; za red. S. V. Mochernoho], Akademiia, Kyiv, T. 3, 864 s. [in Ukrainian]
4. Ivanov, V. L. (2005). *Managing of industrial enterprises economic sustainability (on example of the machine-building complex): monograph* [Upravlinnia ekonomichnoiu stiikistiu promyslovykh pidpryemstv (na prykladi pidpryemstv mashynobudivnoho kompleksu): monohrafiia], *Skhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet im. V. Dalia, Luhansk*, 268 s. [in Ukrainian]
5. Kozyk, V. V., Pankiv, V. Yu., Grishko, V. A. (2013). *Essence, types and factors of enterprise economic stability formation* [Sutnist, vydy ta chynnyky formuvannia ekonomichnoi stiikosti pidpryemstva], *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, Serii: Ekonomika, planuvannia ta upravlinnia v haluziakh, Vyp. 23 (12), s. 219–226 [in Ukrainian]
6. Kozlovskiy, S. V. (2010). *Management of modern economic systems, their development and stability: monograph* [Upravlinnia suchasnymy ekonomichnymy systemamy, yikh rozvytkom i stiikistiu: monohrafiia], *Merkiuri-Podillia, Vinnytsia*, 423 s. [in Ukrainian]
7. Aksenov, P. V. (2016). *An industrial enterprise sustainable development ensuring on the basis of strategic competitive advantages: dissertation* [Obespechenie ustoychivogo razvitiya promyshlennogo predpriyatiya na osnove strategicheskikh konkurentnykh preimushchestv: dis. kand. ekon. nauk], *Moskva*, 214 s. [in Russian]
8. Grodinskaya, A. N. (2016). *Design of economic-organizational mechanism of entrepreneurial structures sustainable development: dissertation* [Razrabotka ekonomiko-organizatsionnogo mehanisma ustoychivogo razvitiya predprinematelskih stuktur: dis. kand. ekon. nauk], *Sankt-Peterburg*, 158 s. [in Russian]

9. Zinger, O. A., Ilyasova, A. V. (2015). *Factors, which influence on industrial enterprises sustainable development* [Faktery vliyayushchie na ustoychivoe razvitie promyshlennykh predpriyatiy], *Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya*, No. 1, Ch. 1, available at: <http://science-education.ru/en/article/view?id=18044> [in Russian]
10. Kart, A. M. (2014). *Risk-management in the system of companies economic stability ensuring: dissertation* [Risk-manadzhenment v sisteme obespecheniya ekonomicheskoy ustoychivosti kompaniy: dis. kand. ekon. nauk], Moskva, 165 s. [in Russian]
11. Smolyakova, O. M. (2016). *Theoretical and methodological provision for enterprise economic stability evaluation: dissertation* [Teoretychne ta metodychne zabezpechennia otsiniuvannia ekonomichnoi stiikosti pidpriemstva: dis. kand. ekon. nauk], Kharkiv, 219 s. [in Ukrainian]
12. Budrin, A. G., Budrina, E. V., Grigoryan, M. G. et al. (2005). *Road transport economics*. Ed. by G. A. Kononova [Ekonomika avtomobilnogo transporta; pod. red. G. A. Kononovoy], Akademiya, Moskva, 320 s. [in Russian]